

חינוך

ר"ח מרחשוון תשע"ה | גיליון 20

מסרים חינוכיים חשובים נוכח המשך גל מעשי הטרור

| הרב יונה גודמן, מנהל חינוכי - רשת ישיבות ואולפנות בני עקיבא |

להם לגלות תעצומות נפש בימים מאתגרים אלו. תלמידינו יכולים - לאחר שנעשו הבירור הפנימי והשיחה הפנימית שלהם ועמם - לחלק מכתבי חיזוק לקהילת ההורים, לתלות שלטים במקום ציבורי, לארגן פעילות שעיקרה ביקור וחיזוק של אוכלוסיה נזקקת ועוד.

על גבי יסוד זה, אני מבקש להעיר על שלוש תופעות שראוי לבחון האם גם תלמידיכם \ ילדיכם חשופים להן:

1. סרטי סנאפ.

בדור הסמרטפונים, כמעט בכל פיגוע נוכח עובר אורח שמצלם מקרוב מראות גראפיים. בקבוצות הווטסאפ של נוער וצעירים מסתובבים בימים האחרונים מאות תמונות וסרטונים שבהם מתועדים מראות קשים ביותר: תמונה של יהודי פצוע, עם תקריב של דם ופצעים; 'שידור חי' בו רואים כיצד דוקרים שוב ושוב יהודיה; סרט בו רואים את הריגת המחבל; גופות של מחבלים ברחובה של עיר, ללא טשטוש החלקים הקשים בתמונה, כמקובל באמצעי התקשורת הרגילים. תמונות ומראות אלו נשלחים בימים האחרונים בתדירות גבוהה, ועוברים מקבוצת ווטסאפ כיתתית אחת לקבוצה אחרת.

” על הצוות
להתכנס שוב, ולראות
כיצד ניתן מענה
משמעותי לצרכים
החינוכיים והרוחניים
המתחדשים ”

שלום רב,

בימים אלו, בהם המציאות מורכבת, אני מוצא לנכון להפנות את תשומת הלב לשלוש תופעות חינוכיות עכשוויות שראויות למחשבה ולהתמודדות. היות שהדברים נכתבים בזמן אמת, קשה לדעת האם התופעות מתרחשות בהיקף משמעותי, והיכן. כדאי שכל איש חינוך יגשש במקומו כדי לבחון האם יש דברים בגו.

כנקודת מוצא נזכיר כי עיקר תפקידנו בימים אלו הוא לחזק את תלמידינו וילדינו, ולרומם את הרוח; לרומם את העוצמה הפנימית של האמונה אצל צעירינו בפרט ובקהילת בית הספר בכלל.

הבסיס לכך טמון לא רק בשיחות חיזוק חשובות, אלא גם בקיומו של דיון קבוצתי או כיתתי המאפשר שיחה פתוחה בעלת תכנים אמוניים ורגשיים

כאחד, דיון במעגל שמאפשר הבעה גלויה של רגשות ומחשבות, ושמתוכו תעלה אמירה רוחנית של התלמידים או המחנך (ובבית, אמירה של ההורה).

מתוך הבירור הרוחני המעצים, ניתן גם לבחון יחד עם התלמידים כיצד הם יכולים לפעול, וזאת במטרה לסייע

חינוכי לגשש בין תלמידינו ולבדוק האם גם הם חשופים לתמונות ולסרטונים אלו, ואם כן - לשוחח אתם על כך. יש להסביר שהקריאה האלוקית של "לא תתורו אחרי עיניכם" אינה שמורה רק לתחום החשוב של צניעות, וכי הוספת הכיתוב "יימח שמם" או "הלוואי שלכולם ייעשה כך" אינה הופכת את הצפייה או את ההפצה של התמונות האלו למשהו שמוסיף לנפש.

הרוצה להרחיב יכול להתייחס לפינחס, ולהסביר שאף כי פעל לשם שמים היה זקוק (לדעת חלק מהפרשנים) לברכה אלוקית מיוחדת כדי לרפא את נפשו, ברכה שאינה מובטחת לכל מי שצופה בסרטים אלו מבחירתו. אף דוד המלך, שנלחם בגבורה את מלחמות ה', לא זכה לבנות את המקדש בעצמו בגלל

עברו זה. אמנם בשני המקרים מדובר במי שבעצמו ביצע מעשי הרג (לשם שמים) ולא רק צפה בהם, אך אלו יכולים להיות בניין אב לדיון על הרצון לטפח נפש רגישה, שאינה אדישה לאכזריות כשל אויבנו. נדרשת גבורה כדי לא לצפות בתמונות ולא להפיץ אותן הלאה, אך היא הנדרשת מאיתנו. מה עוד שחלקן לא רק מכהות את הנפש אלא גם מוסיפות אימה, וזה בוודאי סיבה להימנע מכך.

בה בעת, אין מצווה להעביר הלאה אין-ספור הודעות אזהרה והתראה שמגוון אנשים טובים מחברים על דעת עצמם. כולם נהיו דוברי המשטרה ושירותי הביטחון. בגרות ואחריות אישית פירושה לדעת מה לא להפיץ הלאה.

2. גוג ומגוג.

בסרטון שמופץ ברשת מסביר רב אחד, בצורה רהוטה ומשכנעת, שמה שאנו חווים זה פרוץ מלחמת גוג ומגוג, וכי בקרוב ימותו המוני יהודים (חו"ח) ועוד. הסרט עלה לרשת לפני חמישה ימים ובבדיקה אחרונה התברר שזכה כבר ללמעלה מרבע מיליון צפיות. הוא כנראה נפוץ בעיקר אצל תלמידים שסגנון דיבור כזה מדבר אליהם.

שוב, יש צורך לבדוק האם הוא עובר בין תלמידינו, ואם כן - להתייחס לכך. אנו חיים בדור של גאולה, שמתקרבת ונבנית

מתוך אהבה ולא מתוך אימה. לשיקולכם, האם להתייחס גם, בעדינות, לרב שמפיץ ברבים את הטענה שכל מסע הדקירות נובע מפסול בכשרותם של סכיני השחיטה, וכן לקבוצה אחרת, המחלקת כעת עשרות אלפי ציטויות באמירה שהן יגנו מפני דקירות הסכינים (ואינה דומה הטענה הראשונה למעשה השני).

3. חרדות.

התמשכות גל הטרור מביאה למצב שבו יש לא מעט תלמידים (ומבוגרים) שחווים חרדות, בצד רגשי כעס, תסכול ועוד. נוכח מצב זה לא ניתן להסתפק באותן שיחות שהתקיימו מייד אחרי חג הסוכות. עולה כאן צורך מחודש

לדבר, להקשיב ולהתחזק יחדיו. כדאי לעשות מיפוי, לברר מה חושבים וחשים התלמידים והילדים, ולהעניק להם סעד נוכח מצב החירום המתמשך; הן לכיתה כמכלול והן לאותם בודדים שאולי חווים קשיים או חרדות יותר מאחרים וזקוקים למענה נוסף. לשם כך, על הצוות החינוכי או ההנהלה להתכנס שוב, ולראות כיצד ניתן מענה משמעותי לצרכים החינוכיים והרוחניים המתחדשים. כן נדרש הדבר במסגרת המשפחה או הקהילה.

בשולי הדברים יצוין כי שתי תופעות אלו אינן כה חשובות, אך הן מהוות המחשה לנחיצות להיות עם 'אצבע על הדופק' וקשובים לנושאים שאולי מעסיקים את ילדינו. זאת כדי שנוכל לשוחח עמם גם עליהם.

4. סוף דבר.

לא בחרנו באתגרי הימים האחרונים, והיינו מוותרים עליהם בשמחה. אך מאחר שכך הקב"ה מצמיח את גאולתנו, ניתנת לנו הזדמנות 'לנצל' את אירועי השעה לקיום שיחות עומק פתוחות על דרכנו ועל יחסינו למדינה ולעתידה, על שליחותנו האישית והציבורית ועל משמעותה של אמונה בעת הזו (תרתי משמע...).

תפילתנו תיענה, להצהיר "כי לא יטוש ה' עמו" (הבטחה על העם) וכן "ונחלתו לא יעזב" (הבטחה על הארץ).

מה ההיגיון בהצהרה שה' עמנו תמיד, כשרק לאחריה אנו 'נוכרים' לבקש על כך??? מה עוד שסדר הפסוקים בספר תהילים הוא אכן כך, ורק כאן אנו הופכים את הסדר! (נדמה שהעוצמה בה שרים את הפסוק השני, "ה' הושיעה, המלך יעננו" אינה מתאימה, והיא נוצרה בהשפעת העוצמה בה שרים את הפסוק הראשון).

אלא שזה בדיוק התוכן האמוני העמוק הטמון בתפילה וממילא בשיר: יש בנו וודאות מוחלטת שה' שומר על עמו ועל נחלתו, ומציעים בעקביות אל עבר גאולתם. מתוך ביטחון מוחלט זה; מתוך אמונה בעתיד הגדול שאנו בע"ה זוכים להיות חלק מבוניו, אנו מתפללים שגם בשלב הנוכחי ה' יראה כיצד הוא מושיע אותנו, ומקל על ייסורי הדרך אל עבר הר בית ה'.

כדאי לחשוב עם התלמידים מה ניתן לעשות כדי לחזק את הרוח גם בקרב החברים. כדוגמא, ניתן שתלמידים יעצבו פינה

בכניסה לבית הספר עם דגלי ישראל ושלט שעליו אמירה משמעותית; ניתן לארגן הרקדת ראש חודש או התכנסות פנימית מלווה בשירה. הכול מתוך עוצמה ואמונה, כיאה לעם שזוכה, מתוך קשיים, לצעוד לעבר גאולתו.

והערה לסיום: בפרק התפילה הנאמר כל בוקר, הפותח במילים "יהי כבוד", ישנם שני פסוקים המוכרים לכולם,

בעיקר בזכות הפיכתם לשיר. הפסוק הראשון, המופיע במקור בתהלים צ"ד, הוא: "כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב". בפסוק השני, המופיע במקור בתהלים כ', כתוב: "ה' הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בַיּוֹם קָרָאנוּ".

הכרותינו הקרובה עם שני פסוקים אלו, מקשה לעתים על ההתעמקות במשמעותם. ההיגיון אומר כי יש לומר או לשיר אותם בסדר הפוך: קודם בקשה ותפילה מעומק הלב, "ה' הושיעה, המלך יעננו", ורק לאחר מכן, מתוך ביטחון שבע"ה

”עלינו לדבר על משמעותה של אמונה בעת הזו (תרתי משמע...)”

חֶזֶק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמָּנוּ וּבְעַד עַרְי אֱלֻקֵינוּ